

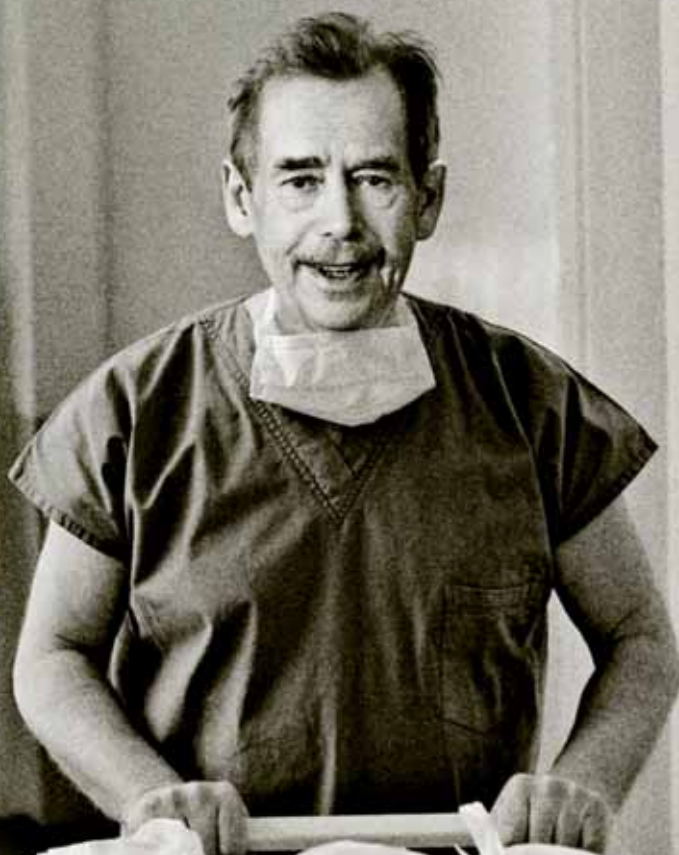
nezávislý nestranný Občasník

revera

únor 2009

Diskriminace
zdravotně
postižených

**PŘED 20 LETY JSTE PŘIŠLI DO SVOBODY.
TEĎ UKAŽTE, JAK S NÍ UMÍTE NALOŽIT.**

Festival dokumentárních
filmů o lidských právech

11.-19. 3. 2009

PRAHA

www.jedensvet.cz

**Jeden
svět
09**

Obsah časopisu Revers je již podruhé v řadě zaměřen na téma diskriminace a porušování lidských práv, v tomto případě s akcentem na zdravotně postižené spoluobčany. Vzhledem k tomu, že se na stránkách našeho časopisu snažíme spíše o pozitivní náhled na konkrétní téma, hledáme možná řešení pomocí odborníků a představujeme životní příběhy lidí, kteří se dovedli poprat s problémy různého druhu a nyní žijí šťastně a spokojeně, doufám, že se nám to i tentokrát podařilo.

Hodnocení, které se prolíná všemi stránkami časopisu, všemi jeho rubrikami a zaznívá z úst většiny respondentů, se dá shrnout do jedné věty: „Vždy se dá dělat víc, vždy je co dohánět, ale proti znevýhodnění zdravotně postižených lidí se snažíme na všech stranách bojovat.“ To ostatně potvrzují i existence iniciativních organizací pro obhajobu, prosazování a naplňování práv a zájmů zdravotně postižených, jako je například Národní rada zdravotně postižených, ale také dobře fungující centra pro zdravotně postižené v České republice. Jejich dobrým příkladem je centrum Arpida v Českých Budějovicích, které se snaží zdravotně postiženým dětem i dospělým zvýšit kvalitu života pomocí pedagogických a terapeutických metod. A v neposlední řadě nás o této pravdě přesvědčuje i osob-

ní zkušenost každého z nás, pramenící ze setkání se zdravotně postiženým člověkem, který si i přes svůj hendikep užívá života plnými doušky. Myslím, že to není málo a že se od dob, kdy byla jakákoli „fyzická či psychická odlišnost“ schovávána za zdi ústavů, už hodně změnilo k lepšímu.

Ano, žijí mezi námi stále lidé, kteří se na zdravotně postižené dívají s nepochopením a despektem. Ano, žijí mezi námi i zdravotně postižení, kteří někdy možná neprávem trpí pocitem, že jsou majoritní společností z důvodu zdravotního postižení odmítání. Nechci působit jako nejspravedlivější soudce, ale chci stále věřit tomu, že jde častěji spíše o neznalost problematiky a možná strach z neznáma než o lidskou zlobu či úmyslnou diskriminaci.

ANKETA

1. Myslíte si, že stát efektivně řeší problematiku diskriminace zdravotně postižených, respektive uplatňuje systémově opatření, která vedou k vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením?
2. Co považujete v posledních letech za největší pokrok ve vnímání společnosti směrem ke zdravotně postiženým, co se změnilo k lepšímu?

Václav Krása, předseda Národní rady osob se zdravotním postižením ČR

1. Stát nevytváří systémové projekty k řešení problematiky zdravotního postižení, a tím ani neřeší problém diskriminace těchto osob. Mám na mysli takové systémové změny, jako je ucelená rehabilitace, sociální služby na základě sociálního pojištění, rovný přístup ke vzdělání apod.
2. Za největší pokrok považuji skutečnost, že společnost vnímá zvláštní potřeby osob se zdravotním postižením a je ochotna do těchto potřeb investovat.

Mgr. Jana Skalská, Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR

1. S lidmi zdravotně postiženými pracuji půl roku. Za tu dobu vím, že se stát snaží lidem se zdravotním postižením pomáhat. V případě postižených je ale nutné, aby práce s nimi byla individuální. Každé postižení je jiné, ať již stupněm nebo typem, proto nelze jejich problém řešit paušálně.

V Poradně se někdy setkávám se sluchově postiženými lidmi, kteří potřebují najít práci. Obvykle je to hodně náročné, především u neslyšících, kteří narážejí na komunikační bariéry.

2. Společnost si již zvykla vídat mezi sebou osoby se zdravotními hendikepy. Potkáme-li nyní člověka na invalidním vozíku, nepodivujeme se nad ním, většinou jej bereme jako kohokoliv jiného. Různé soukromé nebo neziskové organizace zřizují speciální zařízení pro děti i pro dospělé s různými druhy postižení. Tito lidé zde mohou rozvíjet své schopnosti a dovednosti podle svých možností. Čím dál více, pokud je to možné, dochází k integraci postižených dětí do základních škol, kde se za pomoci asistenta pedagoga vzdělávají spolu se zdravými dětmi.

MUDr. Martin Jarolímek, prezident ČAPZ – Česká asociace pro duševní zdraví

1. Naš stát se bezesporu pokouší čas od času řešit problematiku diskriminace zdravotně postiže-

ných. Přijatá opatření jsou však nesystematická, a tudíž jen velmi málo efektivní. Důvodů by se našlo spousta, za hlavní však považuji nedostatečnou komunikaci a spolupráci mezi MZ (pozn. Ministerstvo zdravotnictví) a MPSV (pozn. Ministerstvo práce a sociálních věcí). Musím ještě zdůraznit, že ve všech navrhovaných opatřeních je duševně nemocným občanům (ve srovnání s fyzicky postiženými) věnována jen minimální pozornost. A přitom se jedná o skupinu nemocných lidí, u kterých jsou nejčastěji nerespektována základní práva daná naší Ústavou.

2. Největší změnu vidím ve vnímání veřejnosti - v přístupu k fyzicky postiženým lidem. Jistojistě je to zásluha především médií, která věnují fyzicky postiženým občanům poměrně velkou pozornost. Avšak v přístupu k duševně nemocným lidem nedošlo od roku 1989 ve zdravotně-sociální péči k žádným výrazným změnám.

2 - Zaostrěno:

Práva pacientů v České republice - osobní zkušenosti zdravotně postižených pacientů.

4 - Osudy:

„Vzdálenost - ta má pro zdravotně postiženého člověka zcela jiný rozměr, než pro člověka odkázaného na invalidní vozík!“ Příběh pana Karla může být pro mnohé inspirací.

6 - V křesle:

Rozhovor s Doc. PhDr. Jiřím Jankovským, Ph.D., který více než 15 let pracuje na pozici ředitele centra ARPIDA v Českých Budějovicích.

8 - Na stopě:

Turistická dostupnost je společenským právem všech - shodli se na tom představitelé členských států Evropské unie. Informace z Bruselu přináší Veronika Lakomá.

10 - V pasti:

Jak si počínat při neoprávněné výpovědi ze zaměstnání? Odpovědět se pokusí odborníci z Občanské poradny při Jihočeské rozvojové o.p.s.

12 - Postřeh:

Tomáš Nováček: Bezbariérové zamyšlení.

- PS:

Nové služby Občanské poradny při Jihočeské rozvojové o.p.s.

Tento projekt je podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

Text:

Dana Kalistová

Foto obálka:

Michal Kalista

po vém
nahla

(Ne)existující diskriminace ve zdravotnictví

Práva pacientů jsou v České republice chráněna mnoha zákony, pojištěním, listinami a úmluvami nejen na úrovni národní, ale i na té světové. Jejich ochranou a potíráním různých forem znevýhodnění se zabývá řada organizací. Hledat v moderním zdravotnictví formy diskriminace přesto není těžké, jsou dobře zmapovány. I tak jich však není mnoho a jsou i více méně podobné. To pro začátek může znít jako pozitivní informace kolébající nás na jakési vlně spokojenosti. Přesto ale tento problém existuje: Diskriminace v podobě například špatné komunikace či přezírání a ignorance ze strany zdravotníků může přinést pacientovi další potíže, především psychického rázu. Obzvláště pak pacienti s postižením či starší lidé si s nevlídným přístupem zdravotníků nedokáží poradit.

V publikaci „Diskriminace – manuál pro pracovníky institucí“, kterou vydala Poradna pro občanství / Občanská a lidská práva v roce 2006, považuje kolektiv autorů diskriminaci ve zdravotnictví spíše za selhání jednotlivců, a to i díky silné veřejnoprávní povaze českého zdravotnického systému. Za systémový problém však lze považovat posuzování „perspektivnosti“ pacienta dle jeho věku. Dochází k upřednostňování mladých pacientů před staršími, často vážně či nevléčitelně nemocnými, při rozhodování o termínech lékařských zákroků, předepisování drahých léků a aplikování jiných léčebných prostředků, které jsou finančně nákladné nebo náročné na odbornou práci. Osoby zdravotně postižené, jak ženy tak muži, se naopak setkávají s rozpačitým názorem lékařů v otázce jejich sexuality nebo založení rodiny. „Nežli o přímé diskriminaci můžeme hovořit spíše o jakémsi nabádání či vyloučení rodičovství ze strany lékařů z obav, že pacienti s postižením nevládnou

rodčovskou roli a výchovu dítěte,“ míní psychologka Dagmar Hrubá.

Lidské selhání

Při diskriminaci osob se zdravotním postižením, ale i starých lidí s kumulací nemocí, jde tedy spíše o jednotlivé případy lidského selhání, ke kterému ve zdravotnictví čas od času dochází. Podobnou zkušenost má i paní Pavla, která si nepřeje být „z praktických důvodů“ jmenována: „Nikdy přeci nevíte, kdy budete doktory potřebovat.“ Její osmdesátiletá teta s mnoha onemocněními se v nedávné době dostala s obvyčejným výronem kotníku do jedné z jihočeských nemocnic. „Tam jí píchnli injekci - zřejmě proti bolesti, na kterou teta nereagovala dobře a prakticky ihned upadla do jakéhosi bezvědomí. Probudila se až na jednotce intenzivní péče, připoutána na lůžko a s naprostou dehydratací organismu. Důvody neočekávané reakce na injekci se nedozvěděla, personál se nenamáhal sdělit žádné informace ani jí, ani její rodině. S tetou jednal jako s méněcennou, což se jí pochopitelně dotklo. Zdravotníci selhali nejen po stránce profesní, ale i lidské. Domluva s lékaři ani sestrami nebyla prakticky žádná.“

Stejný názor o důležitosti komunikace sdílí i paní Ivana Stránská, která se narodila s genetickou vadou dysplázie ektodermu; ta jí způsobuje poruchy vidění v podobě trojrozměrného, často rozmazaného pohledu, nebo špatného odhadu vzdálenosti. Potíže jí dělá i chůze ze schodů nebo zdolávání obrubníku. S toutéž

vadou přišel na svět i její - nyní osmiletý - syn Jaroslav. Přestože se s diskriminací ve zdravotnictví nikdy ona ani její chlapec nese-

tkali, říká: „Vše je o lidech, přístupu a o dobré komunikaci mezi lékařem či sestrou a pacienty. Víte, zdravotní péči lidé vyhledávají

DESATERO

komunikace s pacienty se zrakovým postižením

- **S nevidomým je vhodné jednat přirozeně.** Je chybné se domnívat, že nevidomí vidí jen tmu, že mají od narození vyvinutý zvláštní smysl pro vnímání překážek nebo že mají výborný sluch a hmat.
- **Osoba jednající s nevidomým zdraví jako první.** Pozdrav s vlastním představením je důležité spojit s oslovením typu: „Dobrý den pane Novák, jsem pan Novotný,“ aby nevidomý věděl, že pozdrav patří jemu. Při odchodu z místnosti je vhodné nevidomého upozornit na to, že dotyčná osoba opouští místnost. Dveře do místnosti by měly zůstat buď zcela otevřené nebo zcela zavřené.
- **Podání ruky na pozdrav nahrazuje nevidomému oční kontakt.** Při setkání stačí nevidomému oznámit „podávám Vám ruku“. Při rozhovoru je velmi důležitý oční kontakt s nevidomým. Není vhodné odvracet při rozhovoru tvář, protože to nevidomí obvykle poznají.
- **Při vyšetření je nezbytné pacientům vysvětlit, co se bude dít,** při instrumentálním vyšetření je třeba popsat jak použité přístroje, tak vlastní činnost. Je-li pro vidoucího pacienta informace typu „teď to píchnu, teď to bude tlačit, teď vás to bude trochu pálit“ užitečná, pro nevidomého je tato informace naprosto nezbytná.
- **Je chybou nevidomého podceňovat.** Chodí-li někdo s bílou holí nebo nosí černé brýle, nemusí být slepý, ale slabozraký.
- **Věci nevidomého by měly zůstat na svém místě.** S věcmi nevidomého je dobré nemanipulovat bez jeho vědomí.
- **S nevidomým lze bez obav použít slova: vidět, kouknout se, mrknout, prohlédnout si.** Tato slova používají nevidomí k vyjádření způsobu vnímání: cítit, hmatat, dotýkat se.
- **Jednání s nevidomým neprobíhá s jeho průvodcem.** Je zapotřebí si uvědomit, že průvodce nevidomého pouze zastupuje. Věty typu: „Paní chce si pán sednout?“ jsou naprosto zbytečné.
- **Nevidomý člověk s vodícím psem má přístup do zdravotnických zařízení.** Na vodícího psa není vhodné mlaskat, hvízdát, hladit ho, krmit ho nebo na něj mluvit bez vědomí majitele.
- **Při jednání by měl být nevidomý objednán na určitou hodinu.** Tu je dobré co nejpřesněji dodržet, aby se předešlo jeho nervozitě.

Text:

Andrea Tajanovská

zao^etřeno

spíše v době nějakých obtíží, když jim není úplně nejlépe. Proto by právě přístup lékařů a sester měl být naprosto profesionální, komunikace by měla plynout tak, aby každý pacient i jeho rodina pochopili, o čem s nimi doktor

nebo sestra mluví. To se ale netýká jen osob se zdravotním znevýhodněním, ale všech pacientů. Ono stačí, když lékaři používají při rozhovoru s pacientem cizí slova nebo naopak nesdělují dostatek informací.“

Lékařské prostředí budí respekt, ale i obavy.

DESATERO pro slyšící členy rodiny a spolupracovníky sluchově postižených

- Při rozhovoru se sluchově postiženým člověkem **vyslovujte zřetelně**, nezvyšujte hlas a neměňte rychlost řeči.
- Nezačínejte rozhovor se sluchově postiženým, je-li k vám obrácen zády, nebo ze strany. Dbejte na to, aby viděl zepředu, že na něj mluvíte. Pokud se na vás nedívá, upozorněte ho třeba jemným dotykem. **Dbejte na to, aby váš obličej byl dokonale osvětlen**, nestavte se zády k oknu.
- Mnohdy ani dobře slyšící není schopen vnímat potřebné informace, mluví-li více lidí najednou, nebo je-li rozhovor rušen hudbou či hlukem. Vnímat řeč pomocí sluchadla a navíc odezírat je značně namáhavé. Proto pokud je to možné, **vypněte všechny zdroje zvuku a ať při jednáních se sluchově postiženým mluví vždy jen jeden**.
- Ujistěte se, že váš postižený partner všemu dobře rozuměl. **Potřebné informace opakujte bez nervozity, případně pozměňte stavbu věty nebo použijte jiná slova**.
- Jste-li se sluchově postiženým ve společnosti dalších osob, **dbejte na to aby se i on zúčastnil rozhovoru**. Sdělte mu, o čem je řeč, případně použijte i písemné sdělení.
- **Na pracovišti nenechávejte sluchově postiženého bez pomoci**, postarejte se o to, aby dostal všechny potřebné informace a důležitá sdělení.
- Nezapomínejte ani v zápalu vzájemné diskuse na to, že rozhovor vyžaduje od sluchově postiženého plné soustředění, které vyvolá brzy únavu. Tzv. **oddechový čas při důležitých jednáních** přijímají rádi i slyšící.
- Záleží-li vám alespoň trochu na mezilidských vztazích, **povzbuzujte sluchově postiženého, aby využíval všechny dostupné kompenzační pomůcky** a prostředky sociální rehabilitace.
- **Indukční smyčky** v konferenčních a společenských sálech, divadlech, kinech, kostelech **usnadňují sluchově postiženým rozumět sledovanému pořadu**. I váš osobní zájem napomůže tomu, aby tato zařízení byla instalována a udržována v provozu.
- **Pokuste se vcítit do situace sluchově postiženého**. Pak snáze porozumíte jeho potřebám, někdy i jeho překvapivým reakcím. **Vaše trpělivost a porozumění jsou předpokladem pro vytváření dobrých mezilidských vztahů**.

Lístičkový systém

Zrakové postižení paní Ilyny i jejího syna není na první pohled patrné. Proto se občas dostávají ve zdravotnických zařízeních do nepříjemných, ale i komických situací. „Jelikož špatně vidíme, máme potřebu si ke všemu dojít, na vše se podívat zblízka, což občas znamená například obejít čekající ve frontě nebo zaklepat na dveře ordinace, kde je vyvěšena velká cedule: *Neklepat, víme o vás. Špatně naladěná sestřička či rozběsnění pacienti ale velmi brzo pochopí, že nešlo z naší strany o žádný zlý úmysl,*“ dodává se smíchem Ivana Stránská s tím, že asi největší komplikací je pro osoby se zrakovým postižením tzv. lístičkový systém. „*S těmito pořadníky se nesetkáváme jen v čekárnách nebo lékárnách, ale i na poště a na úřadech. Takže v praxi to vypadá asi tak, že buď přístroj v čekárně přehlédnu úplně nebo si prostě na lístičku ani digitální tabuli nepřičtu své pořadové číslo a nevím, kdy na mě přijde řada. Zpravidla nám ale pomohou jiní lidé,*“ dodává paní Stránská.

Podobou zkušenost má i Jiřina Hrudníková. Její dnes již čtyřřadvacetiletá dcera Lucie se narodila s dětskou mozkovou obrnou, prakticky slepá a s epilepsií. „*Bohužel jsme neměli hned po narození Lucie dobrou zkušenost s naším tehdejším pediatrem, jehož přístup se dle našeho názoru na jejím zdravotním stavu podepsal, ale to bylo před čtvrt stoletím a dnes je situace ve zdravotnictví naprosto jiná. S diskriminací jako takovou jsme se snad nikdy nesetkali, vyjma první zkušenosti. Naopak jsme měli na lékaře obrovské štěstí. O Lucku vždy pečovali vynikající profesionálové a skvělí lidé,*“ říká maminka dnes již dospělé dcery a i ona připomíná, že právě komunikace a přístup jsou při zdravotní péči nezbytné.

Nejen na volání pacientů po dobré komunikaci ve zdravotnictví, ale i na potřeby zdravotnických zařízení a úřadů veřejné správy reagovala Národní rada zdravotně postižených ČR (dále jen NRZP ČR) realizací velmi zajímavého projektu. Akce s názvem Desatero komunikace s osobami se zdravotním postižením si kladla za cíl vytvořit při NRZP ČR školicí středisko, v němž se

zájemci z řad zdravotně postižených naučí, jak vést informační a vzdělávací kampaně zaměřené na zdravotnickou veřejnost a pracovníky veřejné správy. „*Jedním z mnoha výstupů byla i „Desatera“ zásad komunikace ve zdravotnictví s lidmi s různými typy postižení se zaměřením na pacienty se sluchovým, zrakovým a pohybovým postižením, seniory a osoby se syndromem demence,*“ sdělila Hanka Vlasáková z prachatického pracoviště Centra pro zdravotně postižené Jihočeského kraje s tím, že více informací je zveřejněno na internetových stránkách NRZP ČR www.nrzp.cz

Nic není černobílé, ani otázka diskriminace osob s postižením ve zdravotnictví, a to i přesto, že lidé, kterých se bezprostředně týká a byli ochotni se podělit o své zkušenosti, spíše tvrdí, že se s nerovnými přístupy lékařů ani sester nesetkali a pokud ano, byli velmi podobné těm, se kterými se setkávají i nehendikepovaní. „*Zkusme se na znevýhodnění osob s postižením ve zdravotnictví podívat i z druhé strany, tedy na takzvanou diskriminaci pozitivní,*“ nabádá Dagmar Hrubá. „*Ta může ve své podstatě znamenat to, že je ze strany zdravotních pracovníků na pacienty s postižením v dobré víře nahlíženo jako na méně kompetentní. Dostává se jim jakéhosi upřednostnění či zvýšené péče právě pro jejich zdravotní hendikep například tím, že nemusí čekat ve frontě. Ale tak je jim více zdůrazňováno jejich postižení,*“ míní Hrubá s tím, že je pacientům poté paradoxně upírána příležitost řešit některé situace vlastními silami a využít svých možností. Pro velký servis nemají možnost uplatnit se, protože to za ně někdo udělá.

Foto:
Stock.xchng

zao třeno

Osudové setkání v Jánských Lázních

Poprvé v Českých Budějovicích

Obrovský krok do života

Každý, komu není osud lidí s postižením lhostejný, se zamýšlel nad tím, jak je to u nich s přátelstvím, láskou či manželstvím. Příběh pana Karla může být pro mnohé inspirací. Láska čeká na každého, jen je třeba být ve správný čas na správném místě a v pravou chvíli ji chytit za ruku a už nepustit. S optimismem, elánem do života a s chutí bojovat.

Přicházím do Centra pro zdravotně postižené Jihočeského kraje a nemohu se dočkat schůzky s panem Karlem Tilčem. Po chvíli spatřuji velice milého a příjemného mladého muže a v tu chvíli vím, že se setkávám s někým výjimečným.

Vítáme se a já se těším na náš rozhovor. Vyprávění je velice poutavé a dojemné.

Jak to všechno začalo

21. 10. 1976 se narodila v Brněnské nemocnici jednovaječná dvojčata Karel a Miroslav. Obrovskou radost z dětí vystřídala úzkost z verdiktu lékařů, že oba chlapci mají dětskou mozkovou obrnu: Karel byl tělesně postižený a Miroslav navíc těžce mentálně postižený. Život celé rodiny se naráz změnil. Maminka se o oba

chlapce pečlivě starala. Pak přišla další osudová rána. Otec opustil rodinu a maminka zůstala na oba chlapce zcela sama. Stála před těžkým rozhodnutím, protože věděla, že náročnou péči o děti sama nezvládne. Musela proto Miroslava svěřit do péče odborníků.

„Měl jsem štěstí v neštěstí. Má maminka byla velice obětavá a hodně se mi věnovala. Za to, kde jsem dnes, vděčím právě jí. Nikdy nepochybovala o mých schopnostech. Hodně se mnou četla, pravidelně mne doprovázela na logopedii a několikrát denně se mnou cvičila. Dokázala se za mne postavit a bojovat. Lékaři a psychologové mamince říkali, že budu moci navštěvovat maximálně pomocnou školu. Maminka na to nepřistoupila a zajistila pro mne kvalitní a mému zdravotnímu stavu přiměřené vzdělávání,“ vypráví pan Karel. Zásluhou maminky vychodil Základní školu pro tělesně postižené Kociánka v Brně a po jejím ukončení studoval další tři roky na Rodinné škole. Během studia jej stále více lákala práce na počítači. Přihlásil se proto na počítačový kurz do Centra Paraple, ve kterém měl zajištěný individuální přístup v malé skupině studentů: „Byl jsem nadšený přístupem lidí, kteří zde pracují. Byli to lidé také s postižením, měli k nám pěkný vztah. Mnohému

jsem se zde naučil a láska k počítačům mi zůstala dodnes.“

Práce – koníček i životní potřeba

Pan Karel přiznává, že práce a vzdělávání jsou pro něj velice důležitou životní náplní: „Práce je pro člověka s postižením velice důležitá, je zdrojem kontaktu se sociálním prostředím a člověk se cítí pro společnost přínosným.“ Sám pracoval v několika chráněných dílnách: po dobu dvou let jako knihář, čtyři roky jako tiskař a jeden rok jako zámečník. V současné době je bez zaměstnání a od října 2007 je v evidenci na Úřadu práce.

Karel velice poutavě vypráví o tom, co by v životě rád dělal, a věří ve smysluplné uplatnění hendikepovaných na trhu práce. Jeho snem je poskytovat poradenství lidem s postižením, získat místo sociálního pracovníka, pomáhat hendikepovaným při nákupu kompenzačních pomůcek. Vzhledem ke svým zkušenostem dobře ví, na co by si měl zdravotně znevýhodněný dát při výběru pomůcky pozor: „Pomůcka musí být kvalitní, šitá na míru, aby nezpůsobila další zdravotní komplikace,“ Pan Karel také uvažuje o studiu, které by mu umožnilo tento plán zrealizovat.

Přátelství a láska

„Vztah dvou lidí se znevýhodněním není vůbec jednoduchý. Tomuto vztahu brání mnoho faktorů: nesmělost, strach ze zklamání, vzdálenost - ta má pro zdravého člověka zcela jiný rozměr, než pro člověka odkázaného na invalidní vozík. Cestování s sebou přinášelo a přináší spoustu problémů, je obtížné cestovat i v rámci jednoho města. Doprava byla bariérová a tak vztah na „dálku“ často brzy skončil. Já jsem velice nesmělý a na vztah potřebuji mít dostatek času, abych druhého lépe poznal a mohl mu důvěřovat. Když se člověk jako já s někým seznámí, vkládá do vztahu mnoho energie a nadějí. Když přijde ztráta, nastupuje obrovské zklamání, pesimismus a nedůvěra ve vztah, protože člověk se zdravotním postižením má daleko méně sociálních kontaktů než člověk zdravý.“ Na nepříjemné zážitky se seznamovacími agenturami či seznamkami v rozhlasovém vysílání se raději snaží zapomenout: setkal se s nepochopením a dokonce i s výsměchem.

Zlomový okamžik v životě pana Karla – seznámení s Lucíí

Na otázku, co jej přivedlo do Českých Budějovic, pan Karel odpovídá s rozzářenou tváří: „Do Českých Budějovic jsem se

Text:
Miloslava Hanousková

Na svatební hostině

přestěhoval za svojí současnou manželkou Lucií.“ S Lucií se Karel seznámil v Jánských Lázních, kde byl na rehabilitačním pobytu. Potkávali se – tedy spíše se jen míjeli - na procházkách. Ani jednoho nenapadlo, že by mohli být více než kamarádi. Když Karel odjel z lázní, byli v kontaktu pomocí sms zpráv. A pokračování?

„Velkou zásluhu má Lucčina maminka. Lucie se mamince svěřila, že si dopisuje s někým pro ni velmi zajímavým. Když si maminka přečetla zprávy, pobídla Lucií, aby mi zatelefonovala a zeptala se, zda bych chtěl, aby mne spolu přijely do Brna navštívit. Návštěva proběhla a slovo dalo slovo a já začal za Luckou jezdit z Brna

V centru zdravotně postižených v Jihočeském kraji

Poselství pro čtenáře od pana Karla

„I když má člověk zdravotní znevýhodnění – potýká se s obtížemi, neznamená to, že by jeho život neměl mít žádný smysl. Každý si do něho přinášíme úkol, se kterým se musíme vyrovnat a poprat. Je potřeba nebát se změn a někdy udělat obrovský krok do „neznáma“ – vždyť život je změna - jedině tak může být člověk odměněn.“

Konečně na radnici

do Českých Budějovic pravidelně. Před třemi roky jsem se sem přestěhoval a v září minulého roku jsme měli s Luckou na radnici svatbu.“

Nastaly zcela nové komplikace

Když začal pan Karel s Luckou bydlet, nemohli si společně nikam vyjít, aniž by jim v tom nepomáhala Lucky maminka. Přemýšleli proto o možnostech, jak mamince ulehčit práci a stát se nezávislími. Koupě invalidního vozíku nepřipadala v úvahu, neboť by se jim do malého bytu již nevešel. Karel si vyhledal kontakt na specializovaný obchod Ortoservis a setkal se s panem Šrankotou. „Ten si můj problém vyslechl a nabídl mi řešení. Poprvé jsem se dozvěděl, že existuje kompenzační pomůcka – tzv. „skútr“. (Pan Karel se rozhodl pro typ Frontier s dojezdem 35 km – pozn. autorky). Myslel jsem si, že problém je vyřešen.“ Poté se dozvěděl cenu pomůcky (51 849 Kč) a radost na chvíli vystřídala beznaděj. Je-li pan Karel je životním optimistou, po chvíli si řekl: „Musí existovat cesta, jak si pomůcku obstarat.“ Navštívil Centrum zdravotně postižených Jihočeského kraje, kde mu pomohli napsat žádost o příspěvek na

kompenzační pomůcku na Magistrát města České Budějovice, ale také na nadaci Olgy Havlové a nadaci Charty 77. Město České Budějovice přispělo nobnosem 50 % z celkové částky a nadace Charta 77 zaslala 15 000 Kč. Pan Karel doplatil již jen nepatrnou část. Nyní již pouze čeká, až si bude moci skútr vyzvednout a radovat se z nezávislosti a společně strávených chvil s Lucií v přírodě či ve městě. Tím spíše, že Centrum zdravotně postižených Jihočeského kraje zavedlo od ledna 2009 službu osobní asistence. Pan Karel má tedy hned dva velké pomocníky: skútr a asistentku, kterou mu pomohla zprostředkovat Mgr. Lenka Turková.

Foto:
Archiv Karel Tilč

„Jasně smlouvy dělají dobré přátele“

Každou chvilku zastavuje u hlavního vchodu centra ARPIDA v Českých Budějovicích auto s rodičem a dítětem. Oba se většinou usmívají. Příjemný ruch centra napovídá, že vše běží tak, jak má. Při rozhovoru s Doc. PhDr. Jiřím Jankovským, Ph.D., který více než 15 let pracuje na pozici ředitele centra, máte pocit, že vše má řešení a každý z nás má nárok na svou subjektivní pravdu. Právě v tom je, myslím si, mimo jiné velký přínos nejen centra jako takového, ale i osobnosti pana ředitele. Úsměvům rodičů a dětí, kteří jsou bezesporu ve velmi náročné životní situaci, najednou začínáte tak nějak více rozumět...

Jak se daří Arpidě?

Daří se jí jako každý rok. Počátek nového kalendářního roku je vždy komplikovaný, protože dotace pro nestátní neziskové organizace (NNO) mají určité zpoždění. Na sociální služby dostáváme vždy zhruba kolem třiceti procent toho, kolik tyto služby fakticky stojí. Není to tedy zdaleka tolik, kolik bychom potřebovali, ale obnos, se kterým musíme vyjít. Samozřejmě, k tomu je zapotřebí ještě připočítat úhrady uživatelů služeb. Na rozdíl od zařízení, které zřizuje kraj nebo stát, a kde se teď rozčilují, že dostali málo peněz – jsme na to my v „neziskovkách“ už docela zvyklí. Nechává nás to v tomto směru klidnými, prostě víme, že musíme nějak vyjít.

Když se tedy bavíme o financování... Berete, za více než patnáct let, kdy v Arpidě působíte, tuto finanční nejistotu NNO jako „součást hry“, nebo Vám to stále připadá tak trochu nefér?

Popravdě řečeno mi to přijde nefér. Víím, že je to složitější a koneckonců je to i politická záležitost a takřka filozofický problém, ale hrajeme si na to,

že jsme občanskou společností a přitom máme k občanské společnosti hodně daleko. Pravdou je, že existují některá občanská sdružení, která suplují služby, které není stát schopný zajistit, a přesto se stát chová k těmto sdružením trochu s despektem. Nechci být přehnaně kritický ani si stěžovat a jsem realistický v tom, že do konce mého produktivního života to jinak nebude. Takže jde dle mého názoru zejména o to naučit se v této situaci pohybovat. Mnoho mých přátel z řad ředitelů státních zařízení, kteří mají stejný počet klientů jako má Arpida, přemýšlelo v minulých letech o tom, jak přidělené peníze vůbec utratit. A my každou korunu obrátíme dvakrát. Když chceme udělat nějakou investiční akci, musíme napsat projekty nebo sehnat sponzory a dárce.

Ale zase máme určitou svobodu, kterou mají NNO. Čili otázka zní spíše – zda tato svoboda stojí za popisovanou ekonomickou nestabilitu. Dle mého soudu je to věc životního stylu a hodnot.

Jsou plánované v Arpidě v roce 2009 nějaké velké změny?

Minulý rok jsme měli v Arpidě velice úspěšný. Podařilo se získat prostředky od sponzorů a dárců, uspořádáno bylo i několik úspěšných akcí, které přinesly finance – takže se udělala poměrně nákladná rekonstrukce centra ARPIDA, opravily se toalety, věž, opravuje se bazén atp. – investice dosáhly téměř jednoho a půl milionu korun. A všechno se nám podařilo uhradit ze sponzorských peněz a darů. Nikdy však nemůžete být úplně spokojeni, protože platí, že kdo chvíli stál, už stojí opodál. Tento rok bychom chtěli provést rekonstrukci tělocvičny a získat tak další tolik potřebné prostory. Ale obávám se, že vzhledem k současné ekonomické kri-

zi to bude se sponzory a dárce asi horší než v předcházejících letech. Chtěli bychom s rekonstrukcí pokračovat, ale nevíme, co nám přinese onen „krizový“ rok 2009. Každopádně je primární přežití centra.

Kdo jsou přesně klienti Arpidy?

Jsou to děti většinou s tělesným, resp. motorickým, postižením. Více než devadesát procent dětí, které nás navštěvují, má různé formy dětské mozkové obrny, což je závažné postižení CNS, které je často kombinované s přidruženým postižením jako je mentální retardace, epilepsie a smyslová postižení (nejčastěji zraková). Dále máme klienty se stavy po těžkých úrazech - např. na kole či v autě (tzv. apalický syndrom, vegetativní stav atd.), kdy se u nás vlastně tyto klienti vrací zpátky do života a musí se všemu učit od začátku, ale také děti s neuromuskulárním onemocněním (svalové dystrofie, myopatie). Málokde najdete centrum, které se zabývá tak širokým spektrem postižení. V tomto je Arpida poměrně unikátním zařízením. Věkově je centrum ARPIDA již velmi různorodé. V denním stacionáři a v mateřské škole jsou děti od tří let věku, ale např. pobyty pro maminky s dětmi, které pořádáme, mohou být pro děti již od věku kojence. Horní věková hranice se stále posouvá – je už určitě nad třicet let - skoro čtyřicet let. Mám na mysli zejména klienty, kteří pracují na chráněných pracovních místech či v rámci tzv. sociálně terapeutických dílen.

V centru je také deset druhů škol a školských zařízení, máme registrováno pět sociálních služeb a dále zde pracuje nestátní zdravotnické zařízení s týmem odborníků (lékaři, fyzioterapeuti, ergoterapeuti, atp.).

Jak se dle Vás žije zdravotně postiže-

ným v České republice?

Možná Vás překvapím, ale nejsem stoupencem těch, kteří neustále kritizují, že je vše špatně. Možná je to i mým věkem a zkušenostmi, protože dovedu posoudit, co se nejen za těch posledních dvacet let změnilo. Je jasné, že je stále možno tvrdit, že se dělá málo. Jasně, že se dělá málo! Ale na druhé straně je také dobré všimát si dosažených výsledků. Pořád si myslím, že Česká republika je v podstatě sociální stát a stará se o skupiny obyvatel, kteří to potřebují. Faktem je, že příležitosti zdravotně postižených se postupně vyrovnávají. Myslím, že problém je spíše v psychologických bariérách spočívajících v nás samých, než například v bariérách architektonických. A ty psychologické bariéry se odstraňují mnohem hůř. Dnes už je automatické, že nově vznikající budovy jsou bezbariérové, že postižení na invalidním vozíku se dostanou do kina, divadla a tak. Znáím i případy, kde se postižené děti integrovaly do škol, kde neměli výťah a starší děti je za dozoru učitelů vynášely do schodů. V tom bych tak velký problém neviděl, je to spíše dobrá zkušenost. Takže dle mého názoru – je nutno dělat osvětu spíše v tom směru, aby se zdravotně postižení brali jako úplně normální součást našich životů a snažili jsme se porozumět jejich potřebám.

V materiálech pojednávajících o problematice zdravotně postižených se často polemizuje, zda v jejich souvislosti jde o diskriminaci či spíše znevýhodnění. K jakému z výrazů se přikláníte vy?

Přístup ke zdravotnímu postižení se změnil. V současné době už není Mezinárodní klasifikace nemocí, ale hovoříme o Mezinárodní klasifikaci funkčních schopností disability a zdraví. Když je totiž člověk zdra-

Text:
Dana Kalistová

v kře2le

votně znevýhodněn (člověk s disabilitou) – tak už se neposuzuje jen podle toho, co všechno „nemůže“, ale je to posuzováno spíše naopak – co všechno je schopen zvládnout, kde není omezen svým postižením. Příkladem může být prvogolovní profesionální fotbalista, který měl bohužel autonehodu, po které je odkázán na invalidní vozík. Ano, v tuto chvíli sice nemůže hrát fotbal, ale může se dobře uplatnit třeba jako odborník na programování. Je zajímavé, kolika lidem s invalidním důchodem může tento nový přístup vadit. Snažím se seznamovat s těmito novými skutečnostmi, prosazovanými WHO (Světovou zdravotnickou organizací), studenty na univerzitě, takže pokud se vrátíme k otázce – myslím si, že celé je to spíše o vyrovnávání příležitostí – nemluvil bych tedy o diskriminaci, ale spíše o znevýhodnění. Nikdo z dětí, které navštěvují naše centrum, nestojí o soucit, ale chtějí mít stejnou příležitost jako děti zdravé.

Ve kterých oblastech vyrovnání příležitostí zdravotně postižených si myslíte, že „pokulháváme“ např. za vyspělými evropskými zeměmi, kde se tato otázka samozřejmě také řeší?

Asi největší problém zatím vidím v dopravě. Víím to zejména od našich klientů a učitelů, kteří vždy, když chtějí někam jet, musí řešit, zda bude ten konkrétní autobus bezbariérový. Máme již praxi s tím, že píšeme např. Českých drahám žádosti o přistavní vagonu s plošinou. Faktem je, že pokud si o to člověk v čas požádá a ještě si to překontroluje, že se na to nezapomnělo, je všechno možné a rádi vyhoví.

Myslím, že v bezbariérovosti vstupů do budov se to již velice zlepšilo. Spíše bych z této oblasti viděl jako problematické, že ne vždycky je ten konkrétní úřad uzpůsoben pro pohyb zdravotně postižených uvnitř, a v některých úřadech mohou být i problémy při orientaci a v přístupu pracovníků.

Četla jsem názor, že diskriminace zdravotně postižených v České republice nebude vymýcena úplně do té doby, dokud bude alespoň jedna maminka zdravotně postiženého dítěte bloudit chodbami a marně hledat místo ve školce či škole pro své dítě. Ztotožňujete se s tímto názorem? Je možno to částečně vnímat jako pozitivní diskriminaci. Přeci tento problém řeší i maminky zdravých dětí.

Dneska je baby - boom. Jistě se týká i ostatních maminek – to bezesporu! Dle mého názoru, důležitější aspekt této otázky je samotná integrace dětí se zdravotním postižením. Jsem sice jednoznačně příznivcem integrace zdravotně postižených, ale jen v případě, kdy to má smysl – nikoliv integrace za každou cenu. Integrace, kdy dosáhnou toho, že moje dítě s těžkým

kombinovaným postižením sice chodí do tzv. „normální“ základní školy, ale ono tam sedí a vůbec neví, co se děje a ostatní děti na něj koukají jako na „exota“ – tak to je dle mého soudu spíše zločin! Limitujícím faktorem bývá především stupeň mentální retardace. Domnívám se, že ve školním věku jde především o to, aby se dítě ve škole naučilo co nejvíce pro život.. Proto tolik záleží právě na pedagogických prostředcích rehabilitace a nejen na těch léčebných. Čím více se toho dítě se zdravotním postižením naučí, tím bude kvalita jeho budoucího života lepší.

V únoru tohoto roku se má v poslanecké sněmovně znovu projednávat antidiskriminační zákon, který vetoval prezident Václav Klaus a označil ho za „osudové“ špatný zákon. V čem si myslíte, že je tento zákon důležitý pro Českou republiku?

Já to vidím optikou zdravotně postižených lidí, ale ten zákon má samozřejmě daleko širší záběr. Důležitý je zejména proto, že řeší vztah minority a majority, ať jde o lidi s jinou sexuální orientací nebo například imigranty. Právě třeba problém s legálními imigranty je nutno řešit. Někdy je hrzné vidět, jak se s těmi lidmi jedná. A právě proto podporuji, aby antidiskriminační zákon vstoupil v platnost, a to nejen proto, že to žádá Evropská unie, ale patří to do obecných lidských vztahů, je to věc obvyčejné slušnosti. Jasně smlouvy dělají dobré přátele.

Národní rada zdravotně postižených České republiky dělala v roce 2007 výzkum mezi zdravotně postiženými, kde se jich ptala, zda se někdy cítili diskriminováni. Více než šedesát tři procent respondentů odpovědělo kladně. Myslíte si, že je možné, aby tyto statistiky někdy dopadly jinak?

To je celé věc subjektivního prožitku. Pokud můžu mluvit za děti z Arpidy, tak si myslím, že pocit diskriminace nemají. Něco jiného je to u lidí, kteří byli zdraví a potom se třeba přihodila nehoda či vlivem nemoci se stali zdravotně postiženými. Myslím tím lidi, kterým se najednou dramaticky změnila kvalita jejich života. Jde o zlomovou životní krizi, kdy musí člověk projít mnoha fázemi a dle mého soudu se téměř zákonitě tyto lidé cítí v některých oblastech diskriminováni. Stačí i to, že se každodenně setkáváte s lidmi, kteří se na Vás „divně“ koukají. Shodou okolností jsem nedávno viděl pořad, kde nalíčili děvčeti tvář, aby vypadalo, že je popálené. Bylo zajímavé sledovat, jak se od ní lidé odvracejí, různě ji pomlouvají a děsí se jí. Třeba právě člověk, který má z důvodu poleptání či popálení znetvořenou tvář, a tvář je vždycky záležitostí jeho identity, tak na odmítavé projevy reaguje velice

citlivě. A jestli se tedy to procento lidí, kteří se cítí diskriminováni změní? Osobně se domnívám, že i když se situace zdravotně postižených lidí ještě zlepší, a znovu opakují, že je co zlepšovat, budou stále jedinci se zdravotním postižením, kteří mohou mít pocit diskriminace. Ale je to samozřejmě jen můj subjektivní názor.. Subjektivnímu prožitku konkrétní situace nikdy nezabráníte. Může být příznivý i nepříznivý, to záleží na mnoha okolnostech.

Myslíte si, že právě zvýšená publicita tématu diskriminace obecně lidem ten pocit, že se jim děje bezpráví, tak trochu „nepodsouvá“?

Dle mého soudu je hlavní, aby se o těchto tématech mluvilo. Samozřejmě, takto závažná témata potřebují také čas, aby se usadila. Jsme zhruba dvacet let po velké politické změně a dost lidí ještě některé věci jednoduše nechápe, např. rozměr odpovědnosti za sebe sama. Samozřejmě to může někdy vypadat, že těm lidem něco podsouváme. Pokud se opět zaměřím na zdravotně postižené, nejdůležitější je vidět, kolik věcí se posunulo k lepšímu a v tomto trendu pokračovat! Větší informovanost o této problematice jistě věci prospěje, ale řešení je samozřejmě složitější.

Vedle vedení centra Arpida se věnujete i pedagogické činnosti. Co máte na své práci nejradši?

Mám rád svou práci, protože má smysl. Vidíte zpětně nejen co se povedlo, ale i své prohry. Na jednu stranu je tu velké nebezpečí syndromu vyhoření, když tutéž práci děláte už patnáct let a stále se trápíte s nedostatkem peněz a pořád musíte „mlátit hlavou do zdi“, protože je neustále potřeba něco prosazovat. Na stranu druhou Vás ale stále žene ten pocit, že to přeci nevzdáte! Při oslavách patnáctého. výročí Arpidy jsem v rámci bilancování stál s úžasem nad tím, co všechno se nám za ta léta povedlo a jsem za to moc vděčný. Propojení mé práce v Arpidě s výukou na vysoké škole vnímám jako velmi prospěšné. Umožňuje mi to jednak kontakt s mladými lidmi, což mě donutí zajímat se o témata, která řeší mladí. A z druhé strany, při vědecké a publikační činnosti, která je součástí práce na vysoké škole, docházíte k výsledkům, které je pak zase možno aplikovat v praxi, v centru Arpida. A tak celý tento komplex může dávat docela smysl.

Podílíte se na profesním vývoji mladých lidí v sociální oblasti. V současné době můžeme sledovat společenskou diskusi o tom, že vzdělanost mladých lidí obecně upadá. Myslíte si, že z Vašich studentů vyroste lidí, kteří budou umět zkvalitňovat život například dětem s kombinovaným postižením a vést centrum jako je Arpida?

Tím jsem si jist! Na univerzitě učím už dvacet let a tak mohu vidět i úspěchy mých bývalých studentů, kteří se např. stali řediteli podobných zařízení. O tom tedy nepochybuji. Arpida je klinickým pracovištěm naší fakulty a tak se zde setkáváme se studenty, kteří k nám chodí na praxi. Někteří studenti ze začátku vůbec neví, jak se k našim klientům postavit, ale naučí se to a pak už si vědí rady. Domnívám se, že v této práci jde zejména o to, aby měli potřebné osobnostní dispozice – aby měli prosociální chování, tedy aby měli vztah k ostatním lidem. To, o čem se však nyní tolik diskutuje, je něco jiného. Patřím také mezi kritiky úrovně současné vzdělanosti mladých lidí. Úroveň vzdělaní na středních školách, ze kterých k nám přicházejí studenti, skutečně upadla. Všeobecná informovanost, znalost historie, znalost kulturních souvislostí a třeba národní hrdost nebo vztah k národním dějinám – to je naprostá katastrofa. To se úplně vytratilo. Nechci, aby to znělo jako kritika mladých lidí, protože oni za to vlastně ani nemohou. Na vině je spíše systém vzdělávání a samozřejmě odpovědnost každého kantora.

PROFIL

Narozen 1950, ženatý, 2 dcery.
Pracoval jako vychovatel, SZP, psycholog a ředitel OPPP
Od r. 1990 učitelem na Zdravotně sociální fakultě JU v Č. Budějovicích, katedra psychiatrie a psychologie
Od roku 1993 ředitelem centra ARPIDA, o.s. v Českých Budějovicích

Absolvoval:

- Římskokatolickou cyrilometodějskou bohosloveckou fakultu v Praze se sídlem v Litoměřicích (1973)
- Filozofickou fakultu UK v Praze (1982)
- Pedagogickou fakultu UK v Praze (1987)
- 1988 ukončení postgraduálního studia poradenské psychologie na FF UK v Praze
- 2001 ukončeno doktorandské studium na PF UK v Praze
- 2004 habilitace na PF MU v Brně, obor speciální pedagogika

Foto:
Michal Kalista

v kře2le

Každý z nás má právo cestovat

Většina zdravých jedinců bere cestování jako jednu z naprosto samozřejmých aktivit: od běžných přesunů v rámci jednoho města (městská hromadná doprava, automobil) přes cestování po České republice až po návštěvy zahraničí. Tytéž samozřejmé a zdánlivě jednoduché aktivity se však pro někoho mohou stát nepřekonatelnou noční můrou.

Příklady dobré praxe je možné vidět stále častěji

Představitelé členských států Evropské unie se shodli na tom, že turistická dostupnost je společenským právem všech. Teorie a praxe však nejdou ruku v ruce. Určitá, nezanedbatelná skupina, jakou jsou hendikepovaní, staří lidé, rodiny s malými dětmi, chronicky

nemocní atd., čítající v Evropě sto třicet milionů lidí, čelí problémům s dostupností den co den.

Průzkumy Ministerstva dopravy Velké Británie (čísla převzatá z článku „Accessibility in transport: the UK experience“ od Nigela Dotchina, zdroj internet) ukazují, že cestovat je schopno sedmdesát procent postižených. Například ve Velké Británii je aktuálně jedenáct miliónů postižených či jinak znevýhodněných občanů: tito cestují celkem třikrát méně než zdraví lidé. Spousta zůstává doma právě kvůli strachu z četných překážek na cestách. Někteří mají to štěstí, že mohou být na cestách doprovázeni svou rodinou, přáteli, vyškoleným osobním doprovodem. Je vždy velkým plusem, poskytovatelé služeb vycházejí vstříc nejen přepravovaným

hendikepovaným osobám, ale zároveň myslí na komfort a potřeby jejich pomocníků.

Cestování s radostí

Není žádnou novinkou, že turismus a doprava jsou navzájem úzce propojeny. Přístup do dopravních prostředků je pro hendikepované nezbytným předpokladem k plnému potěšení a pocitu naplnění z cestování. Bez vhodného dopravního prostředku se nemohou přepravit do práce, odjet na prázdniny, na dovolenou, na sobotní výlet, a zapojit se takto do normálního společenského života.

Na Evropském fóru věnovaném problematice hendikepovaných lidí (European Disability forum) ze dne 18. ledna 2007 zazněl

příspěvek Mokrana Boussaïda, představitele Evropského svazu nevidomých. Ve svém vstupu upozornil na jednu část postižených, jejichž specifické problémy jsou mnohdy opomíjeny: nevidomé. Jeho poznatky vycházely z praxe právě těchto lidí. Vyslovil přání věnovat více pozornosti právě lidem se smyslovými či psychickými poruchami: „Pro spoustu lidí s poruchami zraku je nemožné si dopředu zarezervovat místo v autobuse, či vlaku, ba ani zjistit detailní informace o daném spoji.“ Předpokladem cestování pro zřakově postižené je získat informace včas - dostupnou a přijatelnou formou.

Mnoho bariér

Stává se současným evropským trendem, že poskytovatelé slu-

Text:

Veronika Lakomá

na **stopu**

žeb se snaží vyrovnat neustále vzrůstajícím nárokům na vyšší dostupnost produktů, služeb, a současně udržení jejich kvality. I když už v této sféře bylo již mnoho vykonáno, výsledek stále ještě není uspokojivý: v celé Evropské unii je bezbariérově dostupných pouze jeden a půl procenta restaurací, šest a půl procenta ubytovacích zařízení a přibližně jedenáct procent atrakcí. Právě proto je kladen důraz na přehodnocení přístupu k turistům. Vzniká potřeba vytvoření nových pracovních míst, jejichž náplní by bylo uplatňování v praxi znalosti celého pole cestovního ruchu, včetně dobré orientace v potřebách a požadavcích postižených osob (ubytování, doprava, stravování...). Investování do přístupnosti hotelů a restaurací tedy znamená investovat také do dopravy na dané místo, zajistit dopravu po místě určení, čili učinit taková opatření, aby se stal pobyt v této destinaci maximálně komfortní. Ne vždy jsou však úpravy a spojené služby levnou záležitostí. Finanční podpora je většinou nezbytností.

O velký průlom v cestování hendikepovaných se postaral projekt Euroklíč, jehož začátky sahají do 80. let 20. století, a který je zaměřený na pomoc osobám se sníženou schopností pohybu a orientace. Jedná se o zajištění jednotného přístupu na sociální zařízení pro osoby se zdravotními

Sportovní duch se u některých zdravotně postižených lidí nezapře

Ve Velké Británii je aktuálně v provozu několik tisíc vyhovujících vozů. Vzhledem k jejich povaze v nich mohou cestovat vozíčkáři, cestující s poruchami zraku, sluchu, s pohybovými problémy. Jsou bezbariérové či s nástupními plošinami, prostorné (spousta místa v uličkách, mezi sedadly), vyznačují se bezbariérovými toa-

značující se osobním přístupem k cestujícím. Rezervaci místa i doprovodu lze učinit telefonicky, elektronicky (e-mail) či faxem nejpozději dva dny před plánovanou cestou, každý den vždy od 7 do 22 hodin. Pokud by se během samotné cesty vyskytly jakékoliv zdravotní potíže, v pohotovosti je služba rychlé pomoci, která

(dříve sedm dnů!), v případě objednání mimořádného zařazení vozu pro přepravování cestujících a na vozíku nebo vozu se zdvihací plošinou šest dnů předem. Ve srovnání se zahraničím jde o lhůty obvyklé: v Německu a Rakousku je povinná rezervace tři dny (příp. 24 hod) dopředu, Švýcarsko má lhůty o trochu kratší. V mezinárodní dopravě však všeobecně platí lhůta tři dny. Pro zrakově postižené občany je na stránkách www.idos.cz/blind k dispozici elektronický jízdni řád (vyhledání vlakového, autobusového spojení), jenž obsahuje verzi s možností zvětšení písma a hlasové čtečky.

„V České republice je 1464 bezbariérových vlaků, což odpovídá téměř jedné pětině vypravovaných spojů.“

postižením pomocí tzv. Euroklíče, v České republice dostupného ve Svazu postižených ČR za cenu 357 Kč. Projekt se rozšířil do více než dvaceti zemí Evropy. V současné době je registrováno přes 100.000 euroklíčů na sociální a kompenzační zařízení (WC, zvedací a šikmé schodišťové plošiny, výtahy...).

Vlakem Evropou

Napříč Evropou neexistuje žádný jednotný systém pro posuzování stupně zdravotního postižení a přiznávání nároků. Jednotlivé země mají svou vlastní politiku, které se drží. Nelze proto utvořit univerzální průkaz ZTP, nelze obecně uznat národní průkazy.

letami, sedadly vyčleněnými pro hendikepované občany, madly, zábradlím, úchyty. Orientace je usnadněná barevnými kontrasty a audiovizuálními informacemi pro pasažéry.

Situace ve Francii je obdobná. Od roku 2005 bylo investováno na zlepšení přístupu na všechna nádraží a vlakové spoje 500 milionů Eur. Od 31. března 2008 se 348 nádraží mohou chlubit novou bezplatnou službou určenou hendikepovaným cestujícím, vozíčkářům a válečným veteránům: tzv. „cestovní doprovod“. Pomocník cestujícímu pomůže s orientací na nádraží, usnadní mu nástup do vozu, cestování a posleze i výstup z vlaku. Jedná se tedy o komplexní službu vy-

reaguje jak na telefonický hovor, tak i na SMS zprávu (pro hluché a nedoslýchavé).

V České republice je 1464 bezbariérových vlaků, což odpovídá téměř jedné pětině vypravovaných spojů. ČD provozují bezbariérové spoje na téměř všech hlavních tazích, ale také na regionálních tratích. V posledních letech došlo k bezbariérovým úpravám ve stanicích: nádraží mají nové schodišťové plošiny, bezbariérový vstup do haly, bezbariérové toalety, některé také výtah na první nástupiště. Celkem 84 stanic je vybaveno mobilními zdvihacími plošinami, které umožňují vozíčkářům nástup do vlaků. Objednání cesty pro vozíčkáře je nutné 24 hodin před cestou

Foto:
archiv

na topu

Neoprávněná výpověď paní J.

V Občanské poradně při Jihočeské rozvojové o.p.s. se poradci denně setkávají s různými lidmi a jejich rozmanitými životními osudy. Patří mezi ně i občané zdravotně znevýhodnění, obracející se na nás v obtížné životní situaci, která souvisí s jejich tělesným hendikepem. Z příběhů našich klientů tak zprostředkovaně zjišťujeme, že tito občané se ještě stále velmi často setkávají ve svém okolí s diskriminačními projevy, neustále jsou nuceni čelit předsudkům a názorovým stereotypům ze strany velké části populace. Nejzřetelněji mohou lidé se zdravotním postižením pocítit takové společensky nežádoucí projevy na trhu práce, kde dochází ke vzniku problémů spojených s jejich zaměstnáním nebo s hledáním pracovního místa. Případ paní J., klientky Občanské poradny při Jihočeské rozvojové o.p.s., je jedním z nich.

Mgr. Jan Knetl
vedoucí občanské poradny

Paní J. telefonicky kontaktovala Občanskou poradnu v Českých Budějovicích a domluvila si osobní schůzku s poradcem. Hned na počátku konzultace paní J. vyjádřila své obavy ze ztráty pracovního místa ve firmě, kde je v současné době zaměstnána. Její strach ze ztráty pravidelného měsíčního příjmu je umocněn skutečností, že paní J. je matkou samoživitelkou, sama se stará o svou jedináčtilou dceru.

Paní J. trpí těžším postižením kyčelních kloubů, což se viditelně projevuje ve ztíženém pohybu při chůzi. Je přesvědčena, že se stala obětí diskriminace z důvodu zdravotního postižení.

Pracuje jako prodavačka ve firmě zabývající se výrobou a prodejem náradí. Na dané pozici je u firmy zaměstnána již přes pět let. Díky dlouholeté praxi vykonává svou práci dle jejího názoru i názoru jejich spolupracovníků lidsky i odborně na vysoké úrovni, svou práci má ráda a v pracovním ko-

lektivu je pozitivně přijímána. Pracovní podmínky by se zdály být ideální. Tak to mu skutečně bylo, však jen do doby, kdy firma změnila svého majitele a paní J. svého nadřízeného. Paní J. začaly nelehké časy.

Na začátku stála pouze tichá vzájemná antipatie. V průběhu krátkého času však postupně přecházela v nepřímé slovní poznámky a vtípy, které souvisely s nemocněním paní J.

Přesto, že prožívala toto období jako psychicky velmi náročné a nepřijemné, nechtěla se, především kvůli své dceři, zaměstnání vzdát. Ač má se zaměstnavatelem uzavřenou pracovní smlouvu na dobu neurčitou, začala mít strach o své místo a pečlivě dbala na to, aby všem svým závazkům, které plynou z její pracovní náplně, dostála.

Situace se přiostrčila po návštěvě přítelkyně majitele firmy, která, jak se později od kolegů dozvěděla, nezakrytě projevovala zájem v obchodě pracovat. Od oné doby se narážky na zdravotní stav paní J. stávaly více útočnými a ponižujícími a frekvence oslovování typu „paní Pajdo“ se zvyšovala. Z celého pracovního kolektivu to byla pouze paní J., která byla takto atakována.

Slovními výpady to však nekončilo. Dalším prostředkem zaměstnavatele, kterým chtěl paní J. dovést k rezignaci a odchodu

z firmy, byla neustálá kontrola a dohled nad jejím pracovním výkonem. Také byla od paní J. pravidelně požadována vyjádření praktického lékaře k její zdravotní způsobilosti k výkonu práce na dané pozici.

Celá situace vyvrcholila v těchto dnech, kdy je paní J. v pracovní neschopnosti. Obdržela od zaměstnavatele dopis s datem, který předcházela dni jejího nástupu pracovní neschopnosti. V dopise majitel firmy upozorňuje svou zaměstnankyni na porušování povinností vyplývajících z právních předpisů. Klientka s naprostou většinou v dopise jmenovaných výtek nesouhlasí a považuje je za absurdní.

Poradce po vyslechnutí příběhu klientky konstatoval, že v tomto případě se bezesporu jedná o porušování práva a ujistil paní J., že existuje škála možností, jak se svých práv domáhat. V úvodu konzultace se poradce s klientkou věnovali výkladu § 52 písm. g) Zákoníku práce zmíněného v dopise zaměstnavatele. Ten uvádí jeden z důvodů, na základě kterého může dát zaměstnavatel svému zaměstnanci výpověď: soustavné, méně závažné porušování povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k vykonávané práci, to však za podmínky, že byl zaměstnanec v průběhu posledního půlroku písemně upozorněn na možnost výpovědi z tohoto důvodu. Poradce tak potvrdil kli-

entčinu domněnku, že záměrem majitele firmy je pravděpodobně připravit cestu pro podání výpovědi, při které zaměstnanci nenáleží odstoupné. Tímto by zaměstnavatel ušetřil odstoupné ve výši minimálně trojnásobku průměrného měsíčního výdělku paní J.

Poradce zdůraznil, že v konfliktech pracovních právních charakteru, kde má zaměstnanec vždy méně výhodnou pozici vůči svému zaměstnavateli, se vždy doporučuje řešit spor nejprve smířčí cestou, to znamená snahou o dohodu. Radikálnější způsoby řešení, jakými může být kupříkladu dovedení sporu před soud, mohou ještě více narušit vztah pracovník-nadřízený a mohou mít za následek další zhoršení pracovní atmosféry na pracovišti. Proto jsou upřednostňovány pokusy o urovnání sporu mimosoudní cestou (promluvou se zaměstnavatelem, přizváním třetí osoby či organizace k jednání se zaměstnavatelem apod.). V dnešní nejisté době, kdy se každý v souvislosti s probíhající finanční krizí může právem o práci obávat, toto doporučení platí dvojnásob.

Paní J. zaujala možnost oslovit zaměstnavatele s nabídkou jednání, kde by každá ze stran dostala možnost otevřeně se ke vzniklé situaci vyjádřit. Poradce s klientkou sestavili klíčové body a koncept písemné formy žádosti o osobní setkání. Předmětem jednání bude dopis zaměstnavatele, adresovaný naší klientce obsahující upo-

Text:
Jan Knetl

v pa2ti

Orientace v pracovních právních problematice je pro běžného občana náročná

zornění na neplnění povinností. Klientka v dopise zmíní, že se domnívá, že chování zaměstnavatele lze hodnotit jako diskriminační, a to na základě jejího zdravotního postižení. Dovětkem žádosti o schůzku bude upozornění, že jestliže se paní J. stala obětí diskriminace, vznikají jí v souvislosti s tím i právní nároky.

Dále se poradce spolu s klientkou zabývaly otázkou, jak postupovat v případě, že dopis paní J. bude majitel firmy ignorovat nebo schůzku odmítne. Nabízí se další varianta osobního setkání se zaměstnavatelem, tentokrát za účasti nezávislé osoby – mediátora. Poradce vysvětlil paní J. výhody mediace oproti soudnímu řešení sporu. Mediace představuje kultivovanou formu jednání dvou stran, které mají opačné zájmy. V porovnání se soudním řízením je mediace podstatně méně časově náročná i méně finančně nákladná – zúčastněným stranám šetří peníze i čas. Mediátor - školený profesionál - minimalizuje napětí mezi oběma účastníky a odborně řídí proces komunikace tak, aby byla věcná a efektivní. Vytváří se tak prostor pro uzavření dohody akceptovatelné oběma účastníky sporu. Základním principem mediace je však dobrovolnost, což je v mnohých případech kamenem úrazu. Je vyžadována ochota a aktivní zájem obou stran.

Pro případ, že by zaměstnavatel odmítl jakkoli s klientkou věc

„Zaměstnavateli hrozí při prokázání diskriminačního chování vysoké pokuty.“

konstruktivně řešit, nezbyvá než použít ráznější prostředky. Poradce paní J. informoval, že slovní ataky a ponižující urážky, kterým byla od majitele firmy soustavně vystavována, zákon o přestupcích chápe jako diskriminační jednání a to je považováno za přestupek proti občanskému soužití (pro zdravotní stav naší klientky jí majitel firmy ublížil na cti, urazil jí, vydal v posměch a způsobil jí tak újmu). Za přestupek lze uložit pokutu až do výše 5 000,- Kč či napomenutí. Orgány kompetentními řešit přestupky jsou Policie ČR nebo příslušný obecní úřad.

V případě, že se majitel firmy přes všechny snahy klientky rozhodne ukončit s ní pracovní poměr výpovědí, paní J. by měla zaměstnavateli bezprostředně sdělit, že trvá na tom, aby byla dále zaměstnávána. V návaznosti na to může paní J. podat stížnost adresovanou oblastnímu inspektorátu práce na postup zaměstnavatele při ukončování pracovního poměru (stížnost ve věci postupu zaměstnavatele). Od této instituce, jejímž úkolem je mimo jiné dohlížet nad dodržováním pracovních předpisů ze strany zaměstnavatelů, si může paní J. vyžádat po-

šetření dané situace, ve které, jak by klientka výslovně zmínila, hraje důležitou roli diskriminace z důvodu zdravotního postižení. Ze strany inspektorátu práce hrozí zaměstnavateli při prokázání diskriminačního chování vysoké pokuty. S podáním podnětu oblastnímu inspektorátu práce samozřejmě nemusí paní J. čekat, až dostane výpověď. Vhodnější je nedovolit situaci dozrát až do této fáze a věc řešit přes inspektorát již nyní.

Protože zaměstnanec, který se tímto nebo podobným způsobem ohradí proti jednání svého zaměstnavatele, může přirozeně upadnout na pracovišti v nelibost, zákon výslovně zakazuje jednání zaměstnavatele, kterým by zaměstnanec, který je s ním ve sporu, postihoval nebo jakýmkoli způsobem znevýhodňoval. V opačném případě se jedná o pronásledování, což je dalším druhem diskriminace.

Poslední z variant možností postupu v případě obdržení výpovědi ze strany zaměstnavatele je domáhání se svých práv soudní cestou. Zásadním momentem v dané věci je přesvědčení paní J. jakožto žalobce, že hlavním důvodem rozvázání pracovního po-

měru výpovědi ze strany majitele firmy je její zdravotní stav a ne, jak by zaměstnavatel uvedl, soustavné porušování pracovních povinností. Klientka by v tomto případě musela podat k soudu žalobou na neplatnost výpovědi, a to do dvou měsíců od okamžiku, kdy měl pracovní poměr skončit.

Paní J. byla poradcem upozorněna, že bude nutné u soudu podat důkazy prokazující diskriminační jednání zaměstnavatele (tzn. že majitel firmy s paní J. zacházel neobvyklým, nýbrž znevýhodňujícím způsobem). Těmito důkazy mohou být například výpovědi svědků o nevybíravém vyjadřování majitele firmy, nahrávka rozhovoru s majitelem firmy o skutečných důvodech rozvázání pracovního poměru apod. Získání podkladů pro soudní řízení není jednoduché, ale je vždy velmi důležité pro podložení tvrzení žalobce. Podle občanského soudního řádu potom bude na žalovaném (v našem případě majiteli firmy), aby prokázal, že se diskriminace nedopustil, že ono znevýhodňující jednání nebylo motivováno diskriminací, ale jinou než diskriminační pohnutkou.

Podle reakce majitele firmy na aktivní snahu paní J. věc řešit (namísto toho, aby rezignovaně čekala na výpověď) se paní J. na další konzultaci zamyslí, jak dále postupovat, jaká z variant způsobů řešení bude nejhodnější.

Ač se zdravotní postižení potenciálně týká všech členů společnosti, případ paní J. nám ilustruje, že v současnosti stále panují mezi lidmi domněnky, které paušálně znehodnocují pracovní potenciál osob se zdravotním znevýhodněním, přehlížejí jejich reálné individuální schopnosti a tím se osobám ze zdravotním postižením uzavírá možnost zapojit se do běžného života naší společnosti. Doufáme, že zviditelněním podobných životních příběhů, jako je příběh paní J., napomůžeme bořit tyto v myšlení lidí zakořeněné mýty.

VYJÁDRĚNÍ ODBORNÍKA

Případ paní J. není v pracovních vztazích výjimkou. Podle §16 Zákona práce je zakázána jakákoliv diskriminace a zaměstnavatelé jsou povinni zajišťovat rovné zacházení se všemi zaměstnanci. V naší bezplatné právní poradně se s obdobným jednáním zaměstnavatele, které porušuje princip rovnosti zacházení, setkáváme poměrně často. Pokud odlišnost v zacházení nemá objektivní, zdůvodnitelné opodstatnění, což v případě paní J. nemá, je takové jednání nezákonné.

Paní J. byla opětovně při plnění pracovních úkolů zaměstnavatelem obtěžována, byla veřejně, tj. před ostatními zaměstnanci, napadána

hrubě ponižujícími projevy. To vše člověka vystavuje obrovskému psychickému tlaku, o kterém paní J. hovořila. Doporučená snaha o řešení sporu smířící cestou, v případě souhlasu obou stran prostřednictvím školeného mediátora, může být v mnoha případech přiměřeným a nejúčelnějším krokem k nápravě. Pokud však spor paní J. se zaměstnavatelem nebude možné urovnat touto cestou, je třeba se obrátit na soud. A to například podáním žaloby na ochranu osobnosti, případně žaloby o přiznání náhrady nemajetkové újmy. Postižená osoba se pak může primárně domáhat morální satisfakce formou omluvy, případně by soud mohl přiznat i finanční odškodnění. Pokud zaměstnavatel ukončí pracovní poměr a paní J. s tím nesouhlasí, je možné podat žalobu o neplatnost výpovědi. Podat lze tyto žaloby současně.

Pro případ paní J. je charakteristická účelovost jednání zaměstnavatele, který nezákonným jednáním usiluje o vynucený odchod zaměstnance a uvolnění jeho pracovního místa. Je třeba si ovšem uvědomit, že zaměstnavatel může zaměstnance obtěžovat i z jiných důvodů, než je snaha přinutit jej opustit zaměstnání (např. osobní antipatie, skrytá agresivita zaměstnavatele). Bez zřejmé pohnutky jednání zaměstnavatele bude sice důkazně náročnější prokázat diskriminační jednání, ve věcech diskriminace na pracovišti má však postižená osoba usnadněnou důkazní situaci, neboť skutečnosti o tvrzeném diskriminačním jednání má soud za prokazané, pokud v řízení nevyjde najevo opak.

Tereza Lysoňková, Bezplatná právní poradna, Centrum sociálních služeb – ICOS Český Krumlov

Foto:
archiv

v pa2ti

Redakční rada:

Dana Kalistová
Lenka Daňhová
Andrea Tajanovská
Tomáš Nováček
Veronika Lakomá

Adresa vydavatele a redakce:

Jihočeská rozvojová o.p.s.
Riegrova 1756/51
370 01 České Budějovice
www.jr-spolecnost.cz

Šéfredaktorka:

Dana Kalistová
kalistova@jr-spolecnost.cz
+420 724 981 240

Výtvarný ředitel, fotograf:

Michal Kalista

Korektury:

Veronika Lakomá

Grafická úprava a sazba:

Tisk:

Protisk s.r.o., České Budějovice

Registrace:

MKČR E 17378
ISSN 1802-4602

Články otištěné v časopise nemusejí
vyjadřovat oficiální stanoviska redakce
a vydavatele.

Redakce si vyhrazuje právo upravovat
příspěvky. Nevyžádané příspěvky a foto-
grafie nevracíme.

Tento projekt je podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

Text:

Dana Kalistová

po2třeh

Uživatelé služeb občanské poradny stále upřednostňují právní služby před mediací

Projekt s názvem „Posilování kompetencí jednotlivců v boji proti diskriminaci a porušování lidských práv“, finančně podpořený grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti, realizuje Občanská poradna při Jihočeské rozvojové o.p.s. již od června roku 2008.

Občanská poradna rozšířila v rámci uvedeného projektu na-

bídku bezplatných služeb pro své uživatele. Konkrétně jde o bezplatnou službu mediace - tj. mimosoudní formu řešení sporů - a bezplatné právní služby pro uživatele, kteří se chtějí bránit proti diskriminaci a porušování lidských práv. „Vzhledem k velkému zájmu o bezplatné právní služby jsme přidali další konzultační hodiny externích právníků pro uživatele služeb, kteří bojují s diskriminací či porušováním lidských práv. Nejčastěji se dotazy týkají oblasti pracovní-právní a bydlení,“ vysvětluje Jan Knetl, vedoucí občanské poradny, a dodává: „První měsíce ukázaly, že lidé stále dávají přednost právním službám před mediací. Mimosoudní řešení sporů si v České republice stále hledá své místo. Uživatel služby často upřednostní právě mediaci před

soudním řešením sporu, ale kámen úrazu je většinou v tom, že je těžké přesvědčit protistranu sporu k účasti na mediaci.“

Občanská poradna při Jihočeské rozvojové o.p.s. oslaví v dubnu 2009 tříleté výročí svého fungování. V minulém roce využilo služeb občanské poradny více než 500 uživatelů, se kterými vedli odborní občasní poradci přibližně 750 konzultací.

Pro více informací o projektu a činnosti občanské poradny prosím kontaktujte:

Jan Knetl, vedoucí; tel: +420 387 22 838;

gsm: +420 606 720 095

poradna@jr-spolecnost.cz; http://www.jr-spolecnost.cz/

POSTŘEH TOMÁŠE NOVÁČKA

Mívám ve zvyku své sloupky v Reversu ladit spíš trochu humorně, ale tohle téma prostě nešlo uchopit jinak, než vážným tónem. O čem že je řeč? Jestliže jste pročetli pozorně celé vydání tohoto čísla Reversu, pak Vám neuniklo, že hlavním tématem byla diskriminace zdravotně postižených. Musím se přiznat, že i já jsem ji vnímal do doby psaní tohoto sloupku maximálně optikou bariérových a bezbariérových přístupů. „Máš nájezd pro vozík, zvedám palec, nemáš nájezd – hanba. Nedej bože, abys ho jednou sám potřeboval.“ Tahle doba přeje rychlým soudům. Po rešerších určitých materiálů věnovaných tomuto tématu jsem však musel uznat, že je to pohled veskrze krátkozraký, ovlivněný především tím, jak ho člověku servírují média. Občasná reportáže o problémech

zdravotně postižených mají většinou hodně podobný must. Vybraný redakční elév (zkušební redaktor se přece věnuje bombastičtějším kauzám, že ano) dostane na poradě za úkol příštího dne nasednout na invalidní vozík a snažit se během dne objet dva úřady, zařídit si nákup v nadzemním podlaží marketu na periférii a večer zajet do kina. Ano, jde vcelku snadno odhadnout výsledek takové reportáže, jež má vyznít záměrně negativně - nic z výše jmenovaného se milému redaktorovi většinou nezdaří bez problémů, takže ve finále prohlásí, že je všechno šlendrián, divák u televize zatne pěst ve spravedlivém hněvu a svede to na Paroubka, Topolánka, Špidlu a komunisty. A ti, kterých se to týká nejvíce? Možná někde přibude po takové reportáži jeden bezbariérový vjezd navíc.

Ovšem to, co jsem tady nastínil, jsou jen ta nejviditelnější omezení, se kterými se musí postižení potýkat. Diskriminace, to samozřejmě nejsou jen nájezdy či vjezdy. Typickým příkladem diskriminačního jednání je třeba odmítnutí přístupu do provozoven či na kulturní

akce například osobám na invalidním vozíku, přestože prostory jsou pro pohyb těchto osob uzpůsobeny. Provozovatel často argumentuje tím, že prostory jsou příliš úzké, hrozí poškození exponátů, nebo dokonce i takovou absurdností, jakou je zašpinění podlahy koly vozíku či kočárku. Ale to je spíš téma pro naše zákonodárce.

Je ale velice pravděpodobné, že i v našem životě se dříve či později vyskytne situace, kdy budeme moci i my svým chováním alespoň na chvíli někomu ulehčit od těžkého osudu. V takovém případě neváhejme. Vždyť to, o čem tady píšu, se netýká pár desítek či stovek jedinců - lidí s různou mírou zdravotního postižení tvoří přibližně deset procent populace, a to nejen v naší republice, ale i v evropském průměru. A tento podíl se vlivem rostoucích civilizačních ohrožení stále zvyšuje. Jak jsem napsal již v úvodu, tohle opravdu není příliš veselé téma.

Informační centrum občanského sektoru ICOS ČESKÝ KRUMLOV, O.S.

a projektové pracoviště **CENTRUM SOCIÁLNÍCH SLUŽEB**

Podpora rozvoje regionu

- komunitní plánování sociálních služeb
- poradenské a informační služby pro NNO a obce

Projektové centrum

- pomoc s přípravou projektů pro obce a NNO
- pomoc s realizací evropských i tuzemských grantů pro obce a NNO

Centrum sociálních služeb Český Krumlov

- poskytování a rozvoj potřebných služeb v sociální oblasti
- podpora rozvoje sociálních služeb v regionu – vzdělávací, poradenské a informační aktivity

BEZPLATNÁ PRÁVNÍ PORADNA

pro občany v nepříznivé sociální situaci

Základní i odborné poradenství v následujících oblastech:

- pracovní právo
- občanské právo
- správní právo
- rodinné právo
- sociální dávky
- lidsko-právní oblast a diskriminace

Poskytujeme rady, informace, případně i další potřebnou pomoc ve spolupráci se specializovanými právníky.

Vzhledem k velkému zájmu o službu je nutné se předem objednat:

mobil.: 724 110 124, tel./fax: 380 727 600,

e-mail: pravni.poradenstvi@krumlov.cz,

nebo v sídle poradny na Náměstí Svornosti 2 v Českém Krumlově ve všední dny mezi 9.00 a 16.00 h.

www.css.krumlov.cz

Lidsko-právní a diskriminační kauzy jsou řešeny ve spolupráci s Centrem ochrany lidských práv – druhým projektovým pracovištěm ICOS

PROJEKTOVÉ CENTRUM

- pomoc s přípravou projektových žádostí pro obce a NNO i další zájemce (evropské i tuzemské granty a dotace)
- pomoc s realizací projektů NNO i obcím
- projektové poradenství
- semináře a školení – projektový cyklus

tel.: 380 712 202, 728 151 008

e-mail: icos@krumlov.cz

www.icos.krumlov.cz

SLUŽBA OSOBNÍ ASISTENCE

Služba je určena dětem (od věku 1 roku), dospělým a seniorům, kteří mají sníženou soběstačnost z důvodu zdravotního postižení či věku v regionu Českokrumlovsko. www.css.krumlov.cz

Vedoucí služby osobní asistence:

Hana Čadová, 773 58 77 58, cadova@latran.cz

Koordinátorka Centra sociálních služeb:

Mgr. Ingrid Jílková, 380 712 202, 774 13 76 76, css@krumlov.cz

PODPORA PLÁNOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Komunitní a strategické plánování

- o Metodická podpora obcím
- o Konzultace k plánovacím procesům
- o Asistenční služby obcím v procesech plánování
- o Facilitace procesů plánování

380 712 202, 728 151 008, icos@krumlov.cz

www.icos.krumlov.cz

PROBAČNÍ PROGRAM "PRÁVO NA KAŽDÝ DEN"

Realizace specializovaného programu pro mladistvé prvopachatele v šesti regionech Jihočeského kraje a na Vysočině.

Specializovaná knihovna ICOS: www.knihovna.latran.cz

KONTAKT

ICOS ČESKÝ KRUMLOV, O.S.
CENTRUM SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Náměstí Svornosti 2, 381 01 Český Krumlov

tel./fax.: 380 712 202

e-mail: icos@krumlov.cz, css@krumlov.cz

www.icos.krumlov.cz, www.css.krumlov.cz

Probační program: "Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti."

V roce 2009 naše služby a programy podpořili např.:

Poslání občanské poradny

Občanská poradna poskytuje rady, informace a pomoc všem lidem, kteří jsou v nepříznivé sociální situaci nebo jim taková situace hrozí, neznají svá práva a povinnosti, dostupné služby nebo nejsou schopni vyjádřit své potřeby a hájit své oprávněné zájmy. Je nezávislým místem bezplatné, důvěrné a nestranné pomoci. Podílí se na činnosti Asociace občanských poraden a společně upozorňují příslušné státní a místní orgány na nedostatky legislativy a na neřešené problémy občanů ve snaze ovlivnit vývoj politiky a sociálních služeb.

Konzultační hodiny:

Doporučujeme si předem telefonicky zarezervovat čas návštěvy na tel. 387 222 838, 606 720 095.

KONZULTAČNÍ HODINY

Pondělí	9:00 – 13:00	14:00 – 18:00
Středa	9:00 – 13:00	14:00 – 18:00
Čtvrtek		14:00 – 18:00
Pátek	9:00 – 13:00	

15. hodina je vždy (kromě pátku) určena pro neobjednané klienty.

Co u nás můžete získat?

- Bezplatnou, nezávislou, důvěrnou a nestrannou pomoc
- Praktické, věcné a správné informace o tom, jaká jsou vaše práva a povinnosti
- Kontakty na organizace zaměřené na odbornou pomoc
- Doprovod či pomoc při vyjednávání

Poskytujeme jak osobní, tak telefonické nebo e-mailové konzultace.

S jakými problémy se na nás můžete obrátit?

- Sociální dávky
- Sociální pomoc
- Pojištění
- Pracovněprávní vztahy a zaměstnanost
- Bydlení
- Rodina a mezilidské vztahy
- Majetkoprávní vztahy a náhrada škody
- Problematika zadlužování občanů
- Zdravotnictví
- Školství a vzdělávání
- Specifické skupiny obyvatel
- Ochrana spotřebitele
- Právní systém a právní ochrana
- Ostatní

Poskytujeme informace o právní úpravě.

Neposkytujeme specializované právní služby.

Poskytujeme jak osobní, tak telefonické nebo e-mailové konzultace.

JIHOČESKÁ
ROZVOJOVÁ

Adresa:

Občanská poradna
při Jihočeské rozvojové o.p.s.

B. Smetany 34
370 01 České Budějovice
Tel. 387 222 838
Fax. 386 321 944
Mob. 606 720 095,
www.jr-spolecnost.cz

Občanská poradna
při Jihočeské rozvojové o.p.s.
je členem Asociace občanských poraden

www.obcanskeporadny.cz

Tento projekt je podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

